

OPPDALS BANKEN

-oss bry oss!

PILAR III

2013

*Oppdatert pr. 31. desember 2012
Vedtatt av styret 23.04.2013*

1	Innledning og formål med dokumentet.....	3
2	Ansvarlig kapital og kapitalbehov.....	3
2.1	Ansvarlig kapital	
2.2	Kapitalkrav.....	4
3	Kreditrisiko og motpartsrisiko.....	4
3.1	Definisjon av mislighold og verdifall	
3.2	Metode for beregning av nedskrivninger.....	5
3.3	Fordeling på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder....	6
3.4	Engasjementer fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid	
3.5	Mislighold, nedskrivninger og avsetninger på garantiansvar	
3.6	Endring i nedskrivninger på utlån og avsetninger på garantiansvar.....	7
3.7	Bruk av offisiell rating til kapitalformål	
3.8	Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelse av kapitalkrav..	8
3.9	Motpartsrisiko knyttet til derivater	
4	Egenkapitalposisjoner.....	8
5	Renterisiko.....	9
6	Styring og kontroll av risiko.....	10
6.1	Formål og prinsipper for ICAAP	
6.2	Styring og kontroll av enkeltrisikoer.....	11
6.2.1	Kreditrisiko	
6.2.2	Likviditetsrisiko.....	12
6.2.3	Markedsrisiko	
6.2.4	Operasjonell risiko	
6.2.5	Konsentrasjonsrisiko	
6.2.6	Eiendomspriserisiko	
6.2.7	Forretningsrisiko	13
6.2.8	Strategisk risiko	
6.2.9	Omdømme risiko	
7	Godtgjørelsesordninger.....	13

1 Innledning og formål med dokumentet

Formålet med dette dokumentet er å oppfylle kravene til offentliggjøring av finansiell informasjon etter kapitalkravsforskriftens del IX (pilar 3).

Pilar 1, er et minimumskrav til ansvarlig kapital på minst 8 % av beregningsgrunnlaget.

Pilar II, krav om at bankene har en prosess (ICAAP) hvor de vurderer kapitalbehovet i forhold til bankens risikoprofil, og utarbeider en strategi for å vedlikeholde kapitaldekningen innenfor de rammer som besluttet. Denne prosessen blir overvåket/evaluert av tilsynsmyndighetene.

Pilar III, er et krav om at finansiell informasjon om bankens kapitaldekning og ICAAP prosess offentliggjøres.

Alle tall i dokumentet er pr 31. desember 2012 og rapporteres i hele tusen kroner med mindre annet fremgår.

Oppdalsbanken benytter standardmetoden ved beregning av kapitalkrav for kredittrisiko. Standardmetoden innebærer at det benyttes standardiserte, myndighetsbestemte risikovekter ved beregningen av kapitalkravet. Ved beregning av kapitalkrav for operasjonell risiko benyttes basismetoden, som innebærer at kapitalkravet beregnes i forhold til gjennomsnittlig inntekt siste tre år.

2. Ansvarlig kapital og kapitalkrav.

2.1 Ansvarlig kapital

Reglene for kapitaldekning stiller krav til risikovekting av poster i og utenfor balansen. Kravet til kapitaldekning er at den ansvarlige kapitalen minst skal utgjøre 8 % av et nærmere definert beregningsgrunnlag.

Den ansvarlige kapital består av kjernekapital og tilleggskapital. Hele vår egenkapital er kjernekapital.

<i>(Hele tusen kroner)</i>	2012	2011
<i>Kjernekapital</i>		
Sparebankens fond	268.418	256.562
Gavefond	1.500	1.300
Fradrag for overfinansiering av pensjonsforpliktelser	(1.158)	(480)
Fradrag for goodwill og andre immatr. eiendeler	(1.589)	(1.896)
Sum kjernekapital	267.171	255.486
- andre fradrag i kjernekapital	(3.531)	(1.541)
Sum kjernekapital	263.640	253.945
Kapitaldekning	19,24 %	19,86 %

2.2 Kapitalkrav

Tabellen nedenfor viser kapitalkrav for kredittrisiko fordelt på de enkelte engasjementskategoriene slik disse er definert i kapitalkravsforskriften. I tillegg vises kapitalkrav for motpartsrisiko og operasjonell risiko og samlet kapitalkrav.

Engasjementskategorier	2012	2011
Lokale og regionale myndigheter	0	0
Offentlig eide foretak	788	1.584
Institusjoner	3.020	4.287
Foretak	23.695	15.941
Massemarked	0	201
Engasjement med pant i eiendom	60.544	61.409
Forfalte engasjement	566	311
Obligasjoner med fortrinnsrett	944	902
Andeler i verdipapirfond	2.281	739
Øvrige engasjement	11.686	10.774
Sum kreditt- og motpartsrisiko	103.524	96.148
Operasjonell risiko	7.391	7.273
Øvrig risiko	-1.305	-1.112
Sum kapitalkrav	109.610	102.309
Sum beregningsgrunnlag (Kapitalkrav x 12,5)	1.370.125	1.278.863

3. Kredittrisiko og motpartsrisiko

3.1 Definisjon av mislighold og verdifall

Definisjon misligholdte engasjement:

Et engasjement anses for å være misligholdt når kunden ikke har betalt forfalte terminer på utlån innen 90 dager etter forfall eller når overtrett på rammekreditt ikke er inndekket som avtalt innen 90 dager etter at rammekreditten ble overtrukket.

Definisjon øvrige tapsutsatte engasjement:

Et engasjement anses for å være tapsutsatt, selv om det ikke er misligholdt når kundens økonomiske situasjon innebærer en sannsynlighet for at et allerede oppstått tap vil materialisere seg på et senere tidspunkt. Rentene på slike lån løper som normalt inntil mislighold inntreffer.

Definisjon verdifall:

Utlån og garantier vurderes etter "Forskrift om regnskapsmessig behandling av utlån og garantier i finansinstitusjoner av 21.12.2004". Banken har utarbeidet egne retningslinjer for nedskrivning for tap på utlån og garantier.

Banken har utarbeidet følgende kriterier som skal legges til grunn når en skal vurdere grunnlag av nedskrivning for verdifall i utlånsporteføljen:

Det er et **objektivt bevis** for verdifall for et **næringslivsengasjement** når:

- ✚ Slik negativ inntjeningsutvikling i en periode at innskutt egenkapital brukes til inndekning av tap.
- ✚ Underskudd i 2 påfølgende år som enten belastes innskutt egenkapital, eller reduserer opptjent egenkapital med mer enn 75 %.
- ✚ Hendelser knyttet til engasjementet som "akutt" øker underdekning i sikkerheter vesentlig.
- ✚ Mislighold av lån og rammekreditter uten løpende kommunikasjon med kunden og en omforent plan for å komme à jour.
- ✚ Det tas utlegg i, eller foretas utpanting i, eiendeler som tilhører kunden.

Det må **vurderes** om det finnes **objektive bevis** for verdifall for **et næringslivsengasjement**

- ✚ Ved vesentlige endringer i kundens organisasjon
- ✚ Tap av nøkkelpersonell
- ✚ Endring i løpende leveringskontrakter og andre markedsbestemte forhold.
- ✚ Mislighold over 45 dager.

Det er et **objektivt bevis** for verdifall for et **privatengasjement** når:

- ✚ Det er mislighold ut over 90 dager uten at det finnes en formell avtale om at tiltak skal gjennomføres for å bringe engasjementet à jour.
- ✚ Kunden dør eller utsettes for hendelser som umiddelbart gir et så stort inntektsbortfall at det er åpenbart at gjelden ikke kan betjenes fullt ut.
- ✚ Det er åpenbart at realisasjonsverdien av stille sikkerheter er så lav at kunden ikke har betjeningsevne for et ev. restlån etter tvangsrealisasjon.

Det må **vurderes** om det er et **objektivt bevis** for verdifall for et **privatengasjement** når:

- ✚ Kunden blir syk, arbeidsledig, eller på andre måter kommer ut for hendelser som over tid kan endre kundens betjeningsevne vesentlig.
- ✚ Mislighold over 45 dager.

Det er et **objektivt bevis** for verdifall for en **gruppe av utlån** når:

- ✚ Det skjer dramatiske markedsendringer i en bransje der banken har grupper av utlån.
- ✚ Det skjer vesentlige endringer i rammebetingelsene som utvilsomt får praktiske konsekvenser for en gruppe av lånekunder.
- ✚ En gruppe av låntakere åpenbart ikke er i stand til å følge opp nødvendig fornyelser og investeringer.
- ✚ En gruppe av låntakere utsettes for hendelser som gir varig og vesentlig reduksjon av betjeningsevnen (eks. hjørnesteinsbedrift med mange middelaldrende arbeidstakere går konkurs).

Det må **vurderes** om det foreligger et **objektivt bevis** for verdifall for en **gruppe utlån** når:

- ✚ Banken er eksponert i bransjer som over tid viser klare utviklingstrender som kan føre til redusert betjeningsevne.
- ✚ Grupper av låntakere er avhengig av lokalt marked.
- ✚ Grupper av låntakere får endret sine rammebetingelser over tid, inkl. krav til kompetanse.

3.2 Metode for beregning av nedskrivninger

Nedskrivningsbeløpene beregnes som forskjellen mellom balanseført verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer. I nåverdiberegningene benyttes løpende effektiv rente. Ved beregningen av de fremtidige kontantstrømmene, vurderes sikkerhetene til påregnelig salgspris fratrukket salgskostnader.

Identifiseringen av tapsutsatte engasjement tar hovedsakelig utgangspunkt i tapshendelser som foreligger på balansedagen, men objektive bevis på manglende fremtidig oppgjørsevne hos debitor vurderes også. Banken foretar kvartalsvise vurderinger av vesentlige engasjement med tanke på individuelle og gruppevise nedskrivninger.

Banken har risikoklassifisert utlånsporteføljen. Lån i høyrisikoklassene nedskrives gruppevis.

3.3 Fordeling på engasjementstyper og typer av motparter.

Matrisen viser samlet engasjementsbeløp fordelt på engasjementstyper og typer av motparter.

Type motpart	Utlån	Garantier	Ubenyttet kreditt	Sum
Personmarked	1.366.451	2.110	88.300	1.456.861
Tjenesteytende virksomhet	213.483	62.041	3.605	279.129
Primærnæring	163.119	200	14.656	177.975
Bygge- og anleggsvirksomhet	94.460	16.859	8.829	120.148
Varehandel, hotell/restaurant	54.355	4.514	19.222	78.091
Industri	40.463	1.645	11.456	53.564
Transport mv.	16.585	1.923	450	18.958
SUM	1.948.916	89.292	146.518	2.184.726

3.4 Engasjementer fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid

Matrisen viser ulike engasjementstyper fordelt på løpetider.

Engasjementer fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid (beløp i hele tusen)

Engasjementstyper	Inntil 1 Måned	1-3 mndr.	3-12 mndr.	1-5 år	Over 5år	Uten løpetid	Sum
Utlån	283.946	17.702	81.432	326.875	1.238.961		1.948.916
Ubenyttet kreditt						146.518	146.518
Garantier				43.921	45.371		89.292
Sum	283.946	17.702	81.432	370.796	1.284.332	146.518	2.184.726

3.5 Mislighold, nedskrivninger og avsetninger på garantier

Matrisen viser misligholdte utlån og individuelle nedskrivninger på utlån samt avsetninger på garantier fordelt på typer av motparter og geografiske områder.

Type	Misligholdte engasjement	Tapsutsatte engasjement	Samlede nedskrivninger	Nedskrivninger siste år	Avsetninger Garantier
Personkunder	3.941	5.619	7.766	-2.719	
Primærnæring	2	1.095	3.684	2.030	
Tjenesteytende virksomhet	999	0	2330	-399	
Bygg og anlegg	0	4.695	1.431	105	
Varehandel,hot/rest.	0	9.786	5.393	1.359	1.800
Industri	0	0	442	-1.379	
Transport	0	0	181	79	
Sum	4.942	21.195	21.227	-924	1800

3.6 Endring i nedskrivninger på utlån og avsetninger på garantiansvar

Tabellene nedenfor viser utviklingen i nedskrivninger på utlån og avsetninger på garantiansvar for regnskapsåret 2012.

Endringer i nedskrivninger på individuell utlån og avsetn. på garantier siste år.

	Utlån	Garantier	Sum
Inngående balanse	9.787	430	10.217
- periodens konstaterte tap, tidligere avsatt	2.232	0	2.232
+ økte individuelle nedskrivninger i perioden	70	0	70
+ nye individuelle nedskrivninger i perioden	3.292	1.370	4.662
- tilbakeføring av individuelle nedskr. i perioden	2.007	0	2.007
Utgående balanse	8.910	1.800	10.710

Endringer i nedskrivning på grupper av utlån og garantier siste år

Inngående balanse	12.365
+/- periodens gruppevise nedskrivninger	-48
Utgående balanse	12.317

Årets tapskostnad utlån og garantier

Årets endring i individuelle nedskrivninger	493
Årets endring i gruppevise nedskrivninger	-49
Konstaterte tap, tidligere individuelt nedskrevet	2.232
Konstaterte tap, tidligere ikke individuelt nedskrevet	1.289
Inngang på tidligere perioders konstaterte tap	2
Årets tapskostnad	3.963

3.7 Bruk av offisiell rating for kapitaldekningsformål

Etter standardmetoden vil kapitalkravet kunne avhenge av motpartens offisielle rating. Offisiell rating vil i liten grad være aktuelt for bankens lånekunder, men kan være aktuelt for utstedere av verdipapirer banken plasserer i. I så fall er det rating fra Standard & Poor's, Moody's og/eller Fitch som er aktuelle. Oppdalsbanken har per rapporteringstidspunktet ingen engasjementer hvor ratingen påvirker kapitaldekningen

3.8 Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelse av kapitalkrav

Matrisen viser samlet engasjementsbeløp etter at det er tatt hensyn til sikkerheter samt engasjementsbeløp som er fratrukket den ansvarlige kapitalen.

Engasjementskategorier	Engasjementsbeløp etter nedskrivning	Engasjementsbeløp etter sikkerheter	Fratrukket den ansvarlige kapitalen	Benyttet ratingbyrå	Andel sikret med pant 1)	Andel sikret med garanti 1)
Stater og sentralbanker	54.342	54.342		Ingen	0%	0%
Lokale og regionale myndigheter	-	-		Ingen	0%	0%
Offentlig eide foretak	9.854	9.854		Ingen	0%	0%
Multilaterale utviklingsbanker	-	-		Ingen	0%	0%
Internasjonale organisasjoner	-	-		Ingen	0%	0%
Institusjoner	159.657	159.657		Ingen	0%	0%
Foretak	354.168	354.168	3.531	Ingen	0%	0%
Massemarkedsengasjementer	-	-		Ingen	0%	0%
Engasjement med pant i eiendom	1.720.407	1.720.407		Ingen	85%	0%
Forfalte engasjementer	4.740	4.740		Ingen	0%	0%
Høyrisiko-engasjementar	-	-		Ingen	0%	0%
Obligasjoner med fortrinnsrett	118.024	118.024		Ingen	0%	0%
Andeler i verdipapirfond	76.147	76.147		Ingen	0%	0%
Øvrige engasjementer	160.671	160.671		Ingen	0%	0%
Sum	2.658.010	2.658.010	3.531			

1 Her tas kun hensyn til garantier og pant som har betydning for beregning av kapitalkrav. Andel regnet av engasjementsbeløp før sikkerheter.

Hovedtyper av pant som benyttes for kapitaldekningsformål er pant i bolig og fritidseiendom. I enkelte tilfeller benyttes garantier fra banker eller regionale myndigheter. Oppdalsbanken benytter ikke kredittderivater.

Banken foretar ikke motregning av eksponeringer i eller utenfor balansen ved beregning av kapitalkrav for kredittrisiko. Verdivurdering av sikkerheter tar utgangspunkt i sikkerhetens markedsverdi. Sikkerhetsobjekter som er ukjente for oss, skal dokumentere sin verdi. På eiendommer i vårt primærmarked benyttes, i tillegg til verdivurdering/takst, bankens egen markedskunnskap ved fastsettelse av verdi.

Verdivurdering av boligeiendommer oppdateres ved vesentlige endringer i markedet, ved større opplån og minst hvert tredje år.

Det tas hensyn til konsentrasjonsrisiko i bankens ICAAP, likevel slik at konsentrasjonsrisiko som følge av konsentrasjon i typer av sikkerheter ikke eksplisitt tilordnes kapitalbehov.

3.9 Motpartsrisiko knyttet til derivater

Rentebytteavtaler er inngått for å sikre renterisikoen knyttet til fastrente utlån eller innskudd. Rentebytteavtale er en avtale om å betale flytende rente og motta en fast rente eller motsatt, på en avtalt hovedstol. På forfallstidspunktene utveksles de aktuelle rentebeløp. Som sikringsforretning består risikoen ved en slik avtale i at det ikke er perfekt samvariasjon mellom sikringsavtalen og den sikrede posten.

Rentebytteavtalene per 31.12.12 er knyttet opp mot fastrentelån som utgjør kr 38,8 mill.

Total sikringsportefølje pr. 31.12.12 er kr 43,9 mill.

4 Egenkapitalposisjoner

Aksjer, andeler og grunnfondsbevis deles inn i tre porteføljer; handelsportefølje, omløpsmidler og anleggsmidler. Bankens beholdning består ved årsskiftet av poster klassifisert i alle tre porteføljer. Det er i inneværende år ikke foretatt endringer i de benyttede regnskapsprinsipper.

Bankens styre har vedtatt policy for markedsrisiko som regulerer omfanget ved kjøp av verdipapirer.

Anleggspostene, det vil si poster beregnet til varig eie eller bruk, er vurdert til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Beregningen av virkelig verdi baseres på informasjon om foretakets fremtidige kontantstrømmer, soliditet og fremtidsutsikter. Nedskrivning blir foretatt når virkelig verdi er lavere enn anskaffelseskost og verdinedgangen skyldes forhold som må antas å ikke være av forbigående karakter. Nedskrivningene reverseres når grunnlaget for dem ikke lenger vurderes å være til stede. Kun få av disse papirer i porteføljen er børsnoterte. I Pilar 3 omtales denne beholdningen som værende til strategiske formål.

Matrisen nedenfor viser egenkapitalposisjoner fordelt etter om de holdes for gevinstformål eller strategisk formål. Matrisen viser også type verdipapir og bokført verdi, virkelig verdi, realisert gevinst/tap siste år, akkumulert urealisert gevinst/tap og hvor mye av dette som er medregnet i henholdsvis kjernekapital og tilleggskapital.

Egenkapitalposisjoner

Beløp i tusen kr.	Bokført verdi	Virkelig verdi	Realisert gevinst/ tap i perioden	Urealisert gevinst/ tap
Aksjer og andeler - gevinstformål				
-børsnoterte aksjer	2.820	2.820	607	-766
-andre aksjer og andeler	7.436	7.992		-1.894
Aksjer og andeler – strategisk formål				
-børsnoterte aksjer				
-andre aksjer og andeler	29.621	29.497	35	
Sum	39.877	40.309	642	-2.660

5 Renterisiko

Oppdalsbanken har identifisert følgende kilder til renterisiko:

- ↓ Utlån til kunder/andre banker
- ↓ Rentebærende plasseringer i verdipapirer
- ↓ Innskudd fra kunder
- ↓ Rentebærende verdipapirgjeld
- ↓ Annen rentebærende gjeld
- ↓ Derivater

Renterisiko på utlån til kunder oppstår i tilknytning til både flytende og fast forrentede utlån. I henhold til finansavtaleloven (gjeldende for privatpersoner) har banken en varslingsfrist på 6 uker før en eventuell renteøkning på utlån kan iverksettes og banken vil derfor alltid ha en viss renterisiko også på lån med flytende rente.

Fastrentelån har en betydelig høyere durasjon og renterisiko. Banken kan benytte rentebytteavtaler for å styre renterisikoen på fastrentelån.

Bankens plasseringer i rentebærende verdipapirer består hovedsakelig av papirer med flytende rente som reguleres kvartalsvis, og renterisikoen utgjør pr. 31.12.12 kr. 337.000 ved 1 % renteendring. Hver måned innhentes verddivurderinger og beregning av renterisiko knyttet til disse papirene. Beregningen gjøres av en av våre meglerforbindelser på området.

Renterisiko knyttet til kundeinnskudd oppstår også i tilknytning til både flytende og fastrenteavtaler. Når det gjelder kundeinnskudd er varslingsfristen i finansavtaleloven på 6 uker ved rentenedgang. Renterisikoen på innskudd med flytende rente vurderes til å være omtrent den samme som for utlån. Lavere volum kompenseres for lengre varslingsfrist. Renterisikoen knyttet til fastrenteinnskudd er normalt høyere, men på grunn av hovedsakelig løpetid >1år, anses renterisikoen å være meget moderat. Banken tilbyr fastrenteinnskudd med rentebindingsperiode på 3, 6 og 12 måneder.

All rentebærende verdipapirgjeld er lagt ut med flytende rente knyttet til 3 måneders NIBOR og kvartalsvise rentejusteringer.

I perioder hvor banken har rentebærende gjeld med fast rente vurderes behovet for rentebytteavtale i hvert enkelt tilfelle.

Styret har vedtatt retningslinjer og rammer for eksponering i obligasjons- og verdipapirmarkedet, og dagens portefølje er innenfor de rammer som styret har satt i følgende policyer:

- ✚ Risikopolicy
- ✚ Markedspolicy

6 Styling og kontroll av risiko

6.1 Formål og prinsipper for ICAAP

ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) er bankens egen prosess for å vurdere bankens kapitalbehov. Denne kapitalbehovsvurderingen skal være fremoverskuende, og dette innebærer at kapitalbehovet skal vurderes i forhold til bankens nåværende og fremtidig risikoprofil. Det er derfor et overordnet prinsipp at banken i tillegg til å beregne behovet ut fra gjeldende eksponering (eventuelt rammer) også må vurdere kapitalbehovet i lys av planlagt vekst, eventuelle besluttede strategiske endringer m.v.

Fremtidige tap kan deles inn i forventede tap og uventede tap. Forventede tap kan betraktes som en driftskostnad og forutsettes dekket over den løpende driften. Den løpende driften kan også betraktes som et førstelinjeforsvar mot uventede tap. I kapitalbehovsvurderingen legges det imidlertid til grunn at uventede tap ikke dekkes over driften, med skal dekkes av kapital. Kapitalbehovsvurderingen innebærer følgelig at banken beregner hvor mye kapital som trengs for å dekke opp for fremtidige uventede tap.

Disse beregningene gjøres på ulike måter for ulike risikoer, og er basert på ulike forutsetninger. Det er en implisitt forutsetning om at det ikke beregnes kapital som dekker alle tenkelige tapsutfall. Det er imidlertid benyttet konservative forutsetninger i beregningene.

Ved beregning av samlet kapitalbehov (for alle risikoene) kan det argumenteres for at de ulike risikoene ikke vil materialisere seg samtidig, og at det derfor eksisterer diversifikasjonseffekter som innebærer at det samlede kapitalbehovet er lavere enn summen av kapitalbehovet for de enkelte risikoene. Banken har imidlertid valgt å legge en konservativ tilnærming til grunn, og ser derfor bort fra slike effekter.

Med risikotoleranse forstås størrelsen på den risikoen banken er villig til å ta i sin virksomhet for å nå sine mål. Risikotoleransen kommer til uttrykk i rammeverket for virksomheten, herunder i begrensninger i vedtekter, policyer, fullmakter, retningslinjer og rutiner. For noen av risikoene er det vanlig å fastsette kvantitative begrensninger på risiko, for eksempel kvantitative rammer for markedsrisiko, rammer for store engasjement, rammer for eksponering mot enkeltbransjer osv. For andre risikotyper er det mer naturlig å benytte kvalitative begrensninger. Slike begrensninger angir hvor langt man er villig til å strekke seg på enkeltrisikoen, og representerer derfor en beskrivelse av risikotoleransen for disse enkeltrisikoen. Bankens risikotoleranse er forsøkt reflektert i kapitalbehovet som beregnes for hver enkelt risiko.

Banken har videre, basert på en overordnet risikotoleranse, etablert et ønsket nivå for kapital. Dette nivået er benevnt bankens kapitalmål.

I fastsettingen av bankens kapitalmål inngår bankens internt beregnede kapitalbehov, men banken gjør i tillegg en vurdering av forventninger og krav fra bankens omgivelser. Bankens overordnede risikotoleranse innebærer at kapitalmålet alltid vil være høyere enn bankens internt beregnede kapitalbehov.

- ✚ Bankens kapitaldekning pr. 31.12.12 er 19,24%
- ✚ Oppdalsbanken har et kapitalmål på minimum 16,5% i h.h.t. strategiplan.
- ✚ ICAAP beregningen gir et kapitalbehov på 13,3%

Bankens kapitalmål og overordnede retningslinjer for kapitalbehovsvurderingen er vedtatt av bankens styre. Administrasjonen gjennomfører de relevante vurderinger og beregninger og fremlegger dette for styret. Formålet med denne dokumentasjonen er å beskrive vurderinger og aktiviteter som

Oppdalsbanken har gjennomført i forbindelse med ICAAP-beregningen i banken, knyttet til metoder og resultater for evaluering av bankens risikoprofil og kapitalbehov. Styret er aktivt med i prosessen.

Bankens interne kapitalbehovsvurdering innebærer en analyse og beregning av kapitalbehov for følgende risikoer:

- ✚ Kredittrisiko
- ✚ Likviditetsrisiko
- ✚ Markedsrisiko
- ✚ Operasjonell risiko
- ✚ Konsentrasjonsrisiko
- ✚ Eiendomsprisrisiko
- ✚ Forretningsrisiko
- ✚ Omdømmerisiko
- ✚ Strategisk risiko

6.2 Styring og kontroll av enkeltrisikoen

Risikostyring er viktig for at banken skal nå sine mål, og er et sentralt element i bankens daglige drift og i styrets fokus. Oppdalsbanken har i det overordnede strategiarbeid, de vedtatte policydokumenter og i bankens risikovurdering og intern kontrollrutiner en tilfredsstillende oppfølging og kontroll med de risiki som banken utsettes for.

Policy for styring og kontroll sammen med bankens risikopolicy er de overordnede dokumenter som definerer alt arbeid med risiko i Oppdalsbanken. I tillegg er bankens finansielle risikoer kredittrisiko, likviditetsrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko.

Styret behandler hvert kvartal en periodisk risikorapport som er en totaldokumentasjon over bankens risikoeksponering. I tillegg har styret etter fastlagt plan en årlig gjennomgang av bankens overordnede strategi- og policydokumenter, blant annet relatert til bankens risikostyring og intern kontroll.

Styret vil ved den årlige gjennomgang, revisjon og behandling av overordnet risikodokument tilstrebe å fastsette bankens prinsipper for risikostyring og intern kontroll. Styrets risikopolicy legger vekt på at banken skal ha en lav til moderat risiko for bankens samlede virksomhet.

6.2.1 Kredittrisiko

Kredittrisiko defineres som risiko for tap knyttet til at bankens lånekunder ikke kan gjøre opp for seg til avtalt tid og i henhold til skrevne avtaler, og at etablerte sikkerheter ikke dekker utestående krav. Kredittrisiko omfatter også tapsrisikoen knyttet til avgitte garantier for oppfyllelse av kunders forpliktelser.

Banken skal kunne betjene de fleste potensielle lånekunder innenfor bankens geografiske nedslagsfelt, og skal ha moderat kredittrisiko i utlånsporteføljen. Utlån i personkundemarkedet skal i hovedsak sikres med pant i bolig eller andre realiserbare eiendeler. Utlån til næringskunder skal utgjøre en begrenset andel av samlede utlån. Banken skal ikke yte lån til foretak innenfor antatt spesielt risikofylte bransjer.

Sentrale forutsetninger for å redusere denne type risiko er god kredittvurdering av kompetente medarbeidere samt gode rutiner, systemer og verktøy på kredittgivning og oppfølging av låneengasjement. Det er utarbeidet en egen kredittpolicy som beskriver nærmere hvordan banken skal forholde seg til kredittrisiko. Denne policyen gjennomgås og oppdateres årlig, siste gang 7.2.2013. Kredittpolicyen sier at betjeningsevne er det viktigste kriteriet for å vurdere kredittgivning, både for personmarkedet og næringsliv. Deretter er det sikkerheter som blir vurdert. Det er viktig at risikoklassifiseringen er korrekt og forsvarlig.

Banken skal til enhver tid ha kontroll på kredittrisiko, gjennom gode systemer og rutiner for kredittgivning og oppfølging av engasjement. Et viktig hjelpemiddel er bankens risikoklassifiseringssystem og bankens kreditthåndbok. Banken skal ha en moderat risikoprofil når det gjelder kredittrisiko.

6.2.2 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risiko for at banken i en gitt situasjon ikke klarer å refinansiere seg i tilstrekkelig grad til at banken kan møte sine forpliktelser ved forfall. Likviditetsrisiko vil avhenge av bankens balansestruktur, likviditeten i kapitalmarkedet og bankens kredittverdighet. Med balansestruktur menes soliditet og innskuddsdekning, samt forskjeller i omløpshastighet og bindingstid på eiendels- og gjeldssiden. Bankens kredittverdighet vil avhenge av bl.a. soliditet, inntjening, risikoprofil og utlånsporteføljen.

Banken skal til enhver tid ha kontroll på likviditetsrisiko, gjennom gode systemer og rutiner for oppfølging av likviditeten. Det er utarbeidet en egen likviditetsstrategi som beskriver nærmere hvordan banken skal forholde seg til likviditetsrisiko. Denne strategien skal gjennomgås og oppdateres årlig. Dette ble siste gang gjort 24.10.2011. Banken skal ha en lav risikoprofil når det gjelder likviditetsrisiko.

6.2.3 Markedsrisiko

Med markedsrisiko forstås her risiko for reduserte verdier av bankens eiendeler som følge av svingninger i markedspriser for finans- og realaktiva.

Bankens strategi sier at eksponeringen i verdipapirmarkedet skal være begrenset.

6.2.4 Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risiko for tap pga. utilstrekkelige eller mislykkede interne prosesser, mennesker og systemer eller pga. eksterne hendelser. Operasjonell risiko omfatter risiko innen personal, økonomi, IT- sikkerhet, fysisk sikkerhet, drift, juridisk sikkerhet, forvaltning, kontroll og daglig drift. I dette inngår risiko for at banken kan bli påført tap eller kostnader som følge av

- ✚ at IT-systemer og organisasjon ikke kan behandle transaksjoner på korrekt og tidsriktig måte
- ✚ manglende sikring av omdømme, eiendeler og ressurser m.v.,
- ✚ bevisste handlinger fra egne ansatte og/eller utenforstående med sikte på å oppnå urettmessige fordeler,
- ✚ manglende sikring av kunders eiendeler eller uaktsomhet ved forvaltning av eiendeler på vegne av andre
- ✚ systemtekniske og manuelle kontroller som ikke fungerer

Den operasjonelle risiko vil blant annet kunne reduseres gjennom god kvalitetssikring og gode interne systemer, rutiner, retningslinjer og kontrollsystemer. Banken skal til enhver tid ha kontroll på den operasjonelle risiko, gjennom gode systemer for kvalitetssikring og intern kontroll. Banken skal ha en lav risikoprofil når det gjelder operasjonell risiko.

6.2.5 Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko defineres som risiko for tap som følge av konsentrasjon om:

- ✚ Enkeltkunder
- ✚ Enkelt bransjer
- ✚ Geografiske områder

6.2.6 Eiendomsprisrisiko

Denne risikotypen defineres som risiko for uventet verdifall på institusjonens eiendommer eller i porteføljer av eiendomsinvesteringer.

6.2.7 Forretningsrisiko

Uventede endringer i inntektene eller kostnader knyttet til eksterne faktorer medfører forretningsrisiko. Årsakene til forretningsrisiko kan være konkurranseforhold som fører til reduserte volumer og prispress, reguleringer eller forhold hos samarbeidspartnere som reduserer lønnsomheten gjennom enten bortfall av inntekter eller økte kostnader.

Tap vil oppstå dersom banken ikke tilpasser seg endringene. God planlegging og gode rutiner er viktige verktøy for å redusere risiko. Endringer i omdømme kan medføre svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit hos kunder, motparter, aksjeeiere og myndigheter.

Et svekket omdømme for Oppdalsbanken kan også skyldes forhold i andre institusjoner som av markedet defineres som en del av banken. Banken skal ha en lav risikoprofil når det gjelder forretnings- og omdømmerisiko.

6.2.8 Strategisk risiko

Risiko for uventede tap eller sviktende inntjening i forhold til prognoser knyttet til vekstambisjoner, inntreden i nye markeder eller oppkjøp.

6.2.9 Omdømme risiko

Risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, dvs. hos kunder, motparter, eiere og myndigheter. Tillitskrisen kan ramme banken alene eller hele Eika Gruppen.

7. Bankens godgjørelsesordning.

Ansatte og banksjef kan som en del av ansettelsesavtalene få lån på gunstige vilkår etter særskilte regler vedtatt av styret. Disse fordelene er skattepliktig ut fra normalrentesats fastsatt av skattemyndighetene.

I bankens inntekter er kun tatt inn de faktiske inntekter. Differansen mellom normalrentesats og ansattes rentevilkår utgjorde i 2012 kr. 38.056,-.

Lån og kreditter til styret og andre tillitsvalgte er gitt på ordinære kundevilkår.

Banken har i 2012 hatt en bonusordning for sine ansatte. Ordningen omfatter alle bankansatte og blir utbetalt som en del av den enkeltes lønnsgrunnlag dersom enkelte måltall knyttet til aktivitet og resultat blir oppnådd. Bonusen er den samme for alle bankansatte, med unntak av banksjef.